

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра конституційного права України

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Конституційне право України»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Силабус навчальної дисципліни «Конституційне право України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 24с.

Розробники:

Слінько Тетяна Миколаївна, професорка кафедри конституційного права України, кандидат юридичних наук,

Байрачна Лариса Кімівна, доцентка кафедри конституційного права України, кандидат філософських наук,

Берченко Григорій Валерійович., доцент кафедри конституційного права України, кандидат юридичних наук.

Затверджено на засіданні кафедри конституційного права України
(протокол № 2 від 7 вересня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на
засіданні кафедри конституційного права України
(протокол № 14 від 1 червня 2021 року)
(протокол № 2 від 28 вересня 2022 року)

Завідувач кафедри – Слінько Тетяна Миколаївна, професорка кафедри конституційного права України, кандидат юридичних наук.

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Конституційне право України
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладачі	<i>Слінько Тетяна Миколаївна - к.ю.н., доцентка, завідувач кафедри</i> <i>Барабаш Юрій Григорович - д.ю.н., професор</i> <i>Байрачна Лариса Кимівна - к.ф.н., доцентка</i> <i>Берченко Григорій Валерійович - к.ю.н., доцент</i> <i>Дахова Ірина Іванівна - к.ю.н., доцентка</i> <i>Ковтун Віталій Іванович - к.ю.н., доцент</i> <i>Летнянчин Любомир Іванович - к.ю.н., доцент</i> <i>Мохончук Богдан Сергійович - к.ю.н., старший викладач</i> <i>Павишук Катерина Олександрівна - к.ю.н., доцент</i> <i>Романюк Павло Віталійович - к.ю.н., доцент</i> <i>Чуб Олена Олександрівна - к.ю.н., доцент</i> <i>Ткаченко Євген Володимирович - к.ю.н., доцент</i>
Контактний телефон	057-704-92-89
E-mail	kafconstpravo@nlu.edu.ua
Консультації	Відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Під час дистанційного навчання проводяться консультації із використанням платформ Moodle, Zoom та ін.

Анотація навчальної дисципліни

При підготовці фахівців за спеціальністю «Право» навчальна дисципліна «Конституційне право України» є базовою. Враховуючи засадничі положення різних галузей права, а також теорії держави і права, політології та інших суспільних дисциплін, конституційне право України як найбільш динамічна галузь передбачає вивчення таких питань, як конституційний лад України; сучасні моделі конституції; конституційні форми безпосередньої демократії; конституційний статус людини та громадянина; конституційний статус парламенту, глави держави, уряду; конституційні моделі судової влади та конституційного правосуддя,

місцевого управління і місцевого самоврядування.

Окреслені проблеми висвітлюються в порівняльному аспекті, що найбільшою мірою сприяє виявленню позитивних і негативних моментів існуючих публічно-правових інститутів. Предмет «Конституційне право України» набуває особливого значення в умовах глобалізації та інформатизації, які є додатковим стимулом активної взаємодії й взаємодоповнення елементів різноманітних правових систем.

У той же час широке застосування порівняльно-правового й порівняльно-історичного методів дозволяє чіткіше виявляти загальне й особливе в сучасному стані й процесах розвитку конституційних інститутів і правовідносин, подолати колізії, що виникають у сфері конституційного права нашої держави. Проте акцент робиться на засадах конституційного ладу, принципах обмеження й поділу влади, верховенстві права, статусі політичних партій і масових громадських рухів, формі державного устрою та державного правління, політичного режиму та їх особливостях в різних країнах.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студентів ліберально-демократичного світогляду та високого рівня конституційної культури, заснованої на повазі до прав і свобод людини і громадянина, конституції, народного суверенітету, незалежності і територіальної цілісності, інших конституційних цінностей та спроможності їхнього адекватного втілення у правозастосовній діяльності.

Завдання:

- формування й розвиток загальних, фахових і предметних компетентностей студентів, сформованих під час вивчення теоретичних

засад, системоутворюючих категорій, предмета, методу і системи конституційного права України, особливостей конституційно-правових норм і відносин;

- засвоєння теоретичних засад сучасного конституціоналізму, правового регулювання конституційного ладу України та його засад, конституційно-правового статусу людини і громадянина, основ безпосереднього народовладдя, засад організації та функціонування вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, основ територіального устрою України, поняття конституційної відповідальності,

- надання системи теоретичних знань необхідних для виконання своїх функцій у майбутній професійній діяльності.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітньо-професійної програми. Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: : теорія права, логіка.

Кореквізити: адміністративне право, цивільне право (Частина 1), кримінальне право (загальна частина), історія держави і права, державне будівництво і місцеве самоврядування

Постреквізити: міжнародне право, право Європейського союзу, Європейська конвенція прав і свобод людини і громадянина та юридична практика, трудове право, фінансове право, демократія: від теорії до практики (курс IFES), виборче право, теорія і практика конституційного судочинства.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у межах різних правових галузей, а також міжнародного та європейського права.

РН НД 1.2. Пояснювати природу формування й розвитку американського та європейського конституціоналізму, його особливості, характерні риси.

РН НД 1.3. Демонструвати розуміння сутності конституції та її юридичних властивостей, загальних характеристик, призначення сучасних конституцій.

РН НД 1.4. Інтегрувати знання про конституційний контроль як форму захисту Конституції України (люстраційні заходи, заборона діяльності політичних партій тощо).

РН НД 1.5. Демонструвати розуміння правової природи і змісту конституційного права як провідної галузі права, його поняття, предмет і метод.

РН НД 1.6. Демонструвати розуміння сутності джерел галузі конституційного права України.

РН НД 1.7. Демонструвати розуміння сутності конституційно-правової норми, конституційно-правових інститутів, конституційно-правових відносин, їх структури, класифікації і особливостей.

РН НД 1.8. Пояснювати природу конституційного процесу на сучасному етапі. Характеризувати головні етапи розвитку українського конституціоналізму (конституційна реформа 2004 р., конституційна реформа 2016 р.)

РН НД 2.1. Інтегрувати знання про конституційний лад України, систему його засад, цінності конституційного ладу, місце українського народу у механізмі захисту конституційного ладу держави.

РН НД 2.2. Дискутувати зі складних правових проблем поняття державного суверенітету та його ознак, співвідношення державного і народного суверенітетів.

РН НД 2.3. Демонструвати розуміння України як правової держави, принципу обмеження влади Конституцією та законами, принципу поділу влади.

РН НД 2.4. Демонструвати розуміння змісту України як демократичної республіки, принципу народовладдя та форм його реалізації. Розуміння принципу багатоманітності, свободи політичної діяльності.

РН НД 2.5. Характеризувати конституційно-правові засади громадянського суспільства, його поняття та концепції. Інститути громадянського суспільства в Україні (політичні партії, громадські об'єднання, релігійні організації, засоби масової інформації).

РН НД 2.6. Інтегрувати знання про поняття та принципи конституційно-правового статусу національних меншин, їх права та обов'язки, гарантії реалізації прав.

РН НД 2.7. Демонструвати розуміння сутності принципу унітаризму, поняття та системи адміністративно-територіального устрою, особливості автономії в унітарній державі.

РН НД 2.8. Характеризувати конституційні засади місцевого самоврядування, проблеми удосконалення місцевого самоврядування у світлі децентралізації влади.

РН НД 3.1. Характеризувати поняття конституційного статусу людини та громадянина його елементи, систему прав людини.

РН НД 3.2. Розкривати особливості правового механізму захисту прав і свобод людини.

РН НД 3.3. Розуміти сутність прав свобод та обов'язків людини і громадянина.

РН НД 3.4. Характеризувати поняття та характерні риси громадянства, принципи громадянства, підстави та порядок набуття та припинення громадянства України.

РН НД 3.5. Характеризувати правові механізми захисту прав вимушених переселенців. Особливості правового статусу іноземців, осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

РН НД 3.6. Розкривати особливості правової характеристики особистих прав людини (право на життя, свобода слова, доступ до публічної інформації., право на особисту недоторканність, свобода пересування та вільний вибір місця проживання тощо)

РН НД 3.7. Характеризувати політичні права громадян України (право на участь в управлінні державними справами, виборчі права громадян., право на свободу об'єднань, право на мирні зібрання тощо).

РН НД 3.8. Інтегрувати знання про правову природу соціально-економічних прав особи, конституційно-правове регулювання культурних і екологічних прав людини.

РН НД 4.1. Розкривати поняття та види референдумів, його предмет, порядок ініціювання референдуму народом, організацію і порядок проведення референдуму.

РН НД 4.2. Розкривати особливості реалізації виборчого права в Україні (поняття та види виборчих систем, правове регулювання виборів народних депутатів України, виборів Президента України, правове регулювання місцевих виборів)

РН НД 4.3. Характеризувати конституційний статус Верховної Ради України як парламенту (склад та структура, регламентація функцій, загальна характеристика законодавчого процесу, акти парламенту, спеціалізовані органи парламентського контролю).

РН НД 4.4. Розкривати особливості статусу народного депутата України (набуття та припинення повноважень, права та обов'язки, депутатський запит та депутатське звернення, гарантії діяльності, депутатська недоторканість).

РН НД 4.6. Характеризувати конституційний статус Кабінету Міністрів України як Уряду України (склад, порядок формування та припинення діяльності, особливості правового статусу членів кабінету міністрів України, повноваження та акти Кабінету Міністрів України).

РН НД 4.7. Характеризувати конституційні засади судоустрою в Україні (судова система України та її законодавче регулювання, функції та принципи діяльності органів правосуддя, конституційні засади організації прокуратури в Україні, адвокатура в системі судового захисту).

РН НД 4.8. Розкривати особливості конституційного контролю: поняття та види (Конституційний Суд України в системі вищих органів державної влади, порядок формування і його структура, функції та повноваження, юрисдикція).

РН НД 4.9. Формувати особисту думку та аргументовано її представляти при аналізі Актів та правових позицій Конституційного Суду України.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Теоретичні аспекти конституціоналізму	Теоретичні аспекти конституціоналізму	4
2	Основи теорії конституції.	Основи теорії конституції.	4

3	Конституційне право України як основа національного права.	Конституційне право України як основа національного права	4
4	Загальна характеристика чинної Конституції України	Загальна характеристика чинної Конституції України	4
5	Загальна характеристика конституційного ладу України	Загальна характеристика конституційного ладу України	2
6	Україна як суверенна та незалежна держава.	Україна як суверенна та незалежна держава.	3
7	Україна як правова та соціальна держава.	Україна як правова та соціальна держава.	2
8	Характеристика України як демократичної держави.	Характеристика України як демократичної держави.	3
9	Конституційні засади громадянського суспільства	Конституційні засади громадянського суспільства	2
10	Конституційно-правові засади національно-культурної сфери.	Конституційно-правові засади національно-культурної сфери.	2
11	Конституційно-правові засади територіального устрою України.	Конституційно-правові засади територіального устрою України.	4
12	Загальна характеристика конституційно-правового статусу людини та громадянина.	Загальна характеристика конституційно-правового статусу людини та громадянина.	4
13	Громадянство України.	Громадянство України.	2
14	Зміст особистих (громадянських) прав людини.	Зміст особистих (громадянських) прав людини.	4
15	Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні	Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні	4
16	Зміст економічних, соціальних, екологічних прав,Україн	Зміст економічних, соціальних, екологічних прав,Україн	4
17	Референдум в Україні.	Референдум в Україні.	2
18	Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні.	Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні.	4
19	Конституційно-правовий статус парламенту України.	Конституційно-правовий статус парламенту України.	2
20	Конституційно-правовий статус народного депутата України	Конституційно-правовий статус народного депутата України	2
21	Конституційний статус Президента України.	Конституційний статус Президента України.	2
22	Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України	Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України	2
23	Конституційні основи правосуддя та суміжних інститутів в Україні.	Конституційні основи правосуддя та суміжних інститутів в Україні	2
24	Конституційний контроль в Україні.	Конституційний контроль в Україні	2
	Усього		72

**Види навчальних занять і самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Теоретичні аспекти конституціоналізму.		156
2	Основи теорії конституції.	Основи теорії конституції.	
3	Україна як суверенна та незалежна держава.	Україна як суверенна та незалежна держава.	
4	Конституційно-правові засади територіального устрою України.		
5	Громадянство України.	Громадянство України.	
6	Зміст особистих (громадянських) прав людини.		
7	Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні.	Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні	
8	Конституційний контроль в Україні.		

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання конституційно-правових актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе і рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування;
- робота в інформаційних мережах, пов'язаних з пошуком та аналізом інформації, необхідної для підготовки до практичних занять та лекцій з

конституційного права;

- підготовці есе з обраної наукової проблематики конституційного права;
- підготовка презентації з використанням системи Microsoft Office PowerPoint з вузької проблематики із подальшою його презентацією перед аудиторією.

Завдання й методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Навчально-методичному посібнику для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Конституційне право України» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Акт проголошення незалежності України: постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. № 1427-XII // Відом. Верхов. Ради України. 1991. № 38. Ст. 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>

Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 5-XII // Відом. Верхов. Ради УРСР. 1990. № 31. Ст. 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>

Загальна декларація прав людини // Права людини: Міжнародні договори України. К., 1992. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version->

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4.11.1950 р. // Права людини: Міжнародні договори України. К., 1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44; № 2952-VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68; № 586-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.142; № 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143; № 1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.532). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02. 2006 р. № 3477-IV // Відом. Верхов. Ради України. 2006. № 30. Ст.260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. Офіц. вісник України. 2004. № 35. Ст. 2317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

Рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9851>

Рішення Конституційного Суду України від 26.12.2011 р. № 20-рп/2011 у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII

«Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-11#Text>

Рішення Конституційного Суду України від 25.01.2012 р. № 3-рп/2012 у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-12#Text>

Рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 р. № 17-рп/2010 у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-10#Text>

Література

Барабаш Ю.Г. Право на зміну конституційного ладу як складова правосуб'єктності Українського народу. Право України. 2019. № 10., С. 66-81

Барабаш Ю.Г. Цінності конституційного ладу України: між міфом і реальністю. Публічне право. 2018. Спеціальний випуск. С. 33-39.

Барабаш Ю.Г. Берченко Г.В. Ефективність індивідуальної конституційної скарги як засобу захисту прав особи в Україні // Вісник Конституційного Суду України. – 2021. – № 5. – С. 9-21.

Барабаш Ю.Г., Летнянчин Л.І. Офіційна конституційна доктрина України: генеза та сучасний стан. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В.А. Журавель (заст.. голови редкол.), Н. С. Кузнєцова (заст.. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав. Наук України. – Харків : Право, 2021. С. 115 – 137.

Байрачна Л. К. Конституційна аксіологія як соціокультурний феномен. Конституційно-правові академічні студії, Ужгородський національний університет. 2018. № 2. С.11-19.

Байрачна Л.К. Конституція як інструмент легітимації державної влади. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. №4. том 1. С.41-46.

Байрачна Л.К., Федоровська М.А. Процедура «habeas corpus» та її втілення в системі юридичних гарантій прав і свобод людини. Прикарпатський юридичний вісник» № 5. 2020. С. 36-43

Байрачна Л.К., Тільна К.С. Право на правову допомогу як елемент процедури Habeas corpus act. Юридичний науковий електронний журнал. №9. 2020. С. 44-48

Байрачна Л. К., Єрмакова Г. О. Парадокс неможливості демократичних виборів: історичний дискурс (від Нового часу до теореми Кеннета Ерроу) . Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: "Юридичні науки". 2021. № 6. С. 24-31

Берченко Г.В. Обов'язковість, остаточність і неоскаржуваність рішень і висновків Конституційного Суду України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». № 58. 2019. С. 67-72

Берченко Г.В. Конституційне право на опір. Проблеми законності. 2020. № 4. С. 18-30. .

Берченко Г.В. Конституційний контроль за внесенням змін до конституції: зарубіжний досвід. Публічне право. 2020. № 3. С. 15-24

Берченко Г.В. Конституційне право на опір. Проблеми законності. 2020. № 4. С. 14-30

Дахова І.І., Чуб О.О. Багатоаспектність принципу правової визначеності щодо сучасних конституційно-правових відносин //Форум права. 2017. 4. С. 59-68.

Дахова І.І. Політико-правовий аналіз виборчих систем у контексті створення еієктивної виборчої моделі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Вип. 55. Том 1. Ужгород. 2019. С. 78-83.

Дахова І.І., Романчук А.О. Інститут імпічменту: зарубіжний досвід регламентації та шляхи вдосконалення в Україні. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». № 5 (27). 2020. С. 50-58

Дахова І.І., Гуржій В.О. Інститут депутатської недоторканності: досвід функціонування в Україні та зарубіжних державах. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». № 5 (27). 2020. С. 50-58

Зальцберг Ю., Кострицький В., Мохончук Б., Романюк П., Цуркан М., Шешеня А. Розгляд судами справ щодо порушень правил фінансування політичних партій та виборчих кампаній: навчально-практичний посібник для суддів. Київ: ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим», 2022. 212 с. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2022/02/ifes-ukraine-handboof-for-judges-on-considering-pf-violations-v1-2022-02-23-ukr.pdf>

Конституційне право України: навч. посіб. для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, І.І. Дахова, та ін. – Харків: Право, 2020. 328 с.

Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.]; за заг ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.

Конституційне право України: Посібник для підготовки до іспиту. 4-е видання, доп. та перероб. / Ю.Г. Барабаш, Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин; Х.: Право, 2017. 370 с.

Летнянчин Л. І. Пряма дія норм Конституції України: від принципу до практичного застосування. Вісник Національної академії правових наук України: зб. наук. пр. / редкол.: О. В. Петришин та ін. Х.: Право, 2017. № 4 (91).

Летнянчин Л. І. Проблеми конституціоналізації індивідуальної конституційної скарги в Україні . Право України № 12, 2018, с.65-85.

Летнянчин Л. І. Проблеми конституціоналізації індивідуальної конституційної скарги в Україні . Право України № 12, 2018, с.65-85.

Летнянчин Л. І. Свобода й людська гідність як фундаментальні конституційні цінності. Збірник матеріалів і тез науково-практичних заходів конституційного тижня. Частина перша. – Київ: Ваіте, 2021. С. 27 – 35.

Летнянчин Л. І. Конституційний Суд України у пореформений період: суд чи орган конституційного контролю? Сучасні виклики та актуальні проблемисудової реформи в Україні: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2022р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2022. С.203 – 212.

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Конституційне право України» (2013 р., електронне видання 2016 р.).

Мохончук Б. С. Вибірчі системи: порівняльно-правове дослідження / Б. С. Мохончук : монографія. Харків : Юрайт, 2021. 304 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/356221589_Mohoncuk_B_S_Viborci_sistemi_porivnalnopravove_doslidzenna_B_S_Mohoncuk_monografia_Harkiv_Urajt_2021_304_s

Мохончук Б.С., Бінус А.К. Правове регулювання передвиборної агітації в Україні: на межі вільних виборів, свободи вираження поглядів та правової визначеності (поняття, правовий режим, обмеження щодо місць, форм та засобів). Публічне право. 2020. №4. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=99&Itemid=483&lang=uk

Мохончук Б.С., Романюк П.В., Цуркан М.І. та ін. Місцеві вибори 2020: посібник для суддів / за ред. М. Цуркана. Київ: «АК-Group», 2020. 308 с. URL: https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2020/09/IFES_Posibnyk_Miscevi-vybory_full_WEB_11092020-1.pdf

Павшук К.О. Демократичні засади конституційного ладу України: монографія. Х.:Юрайт, 2016. 200 с.

Речицький В.В. Конституційне АВС: монографія/ В.В. Речицький. Х.:ТОВ «Видавництво «Права людини», 2016. 408 с.

Речицький В. Неформальний конституціоналізм. Монографія. Харків: Права людини, 2018. 356 с.

Речицький В. Про новітній український конституціоналізм. Критика, 9-10, 2019. С. Ел. ресурс: URL: <https://krytyka.com/ua/articles/pro-novitniy-ukrayinskyy-konstytutsionalizm>

Речицький В. Чи може існувати в Україні офіційна конституційна доктрина . сайт Критики, «Критичні рішення», грудень, 2016 (15.05.2017). URL: <https://krytyka.com/ua/print/articles/chy-mozhe-isnuvaty-v-ukrayini-ofitsiyna-konstytutsiyna-doktryna>

Романюк П.В. «Конституційно-правові засади інституту представницького мандата в Україні / П.В. Романюк. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини», 2019. 192 с.

Романюк П.В. Мандат депутата місцевої ради як елемент муніципальної демократії. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Х. : Право, 2017. Вип. 34.

Слінько Т.М. Гарантування свободи слова як елемент сучасного конституціоналізму. Право України, №4. 2018. С.108-126

Слінько Т.М. Євроатлантична модель інформаційної свободи: уроки для України. *Tagungsband des Symposiums in Graz: Eröffnungsveranstaltung des Zentrums für osteuropäisches Recht Konferenz der Deutsch-Ukrainischen Juristenvereinigung e.V.* «Reformen des ukrainischen Rechts: Aktuelle Entwicklungen» 4. Dezember 2020 Graz/Österreich. Band 2. S. 185-191. 214 s.

Слінько Т. М. Чи може офіційне тлумачення компенсувати органічні недоліки Основного Закону? *Взаємні здобутки Європейської Комісії „За демократію через право“ і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві* : зб. матеріалів і тез Міжнародного онлайн-конф. (Київ, 25 червня 2020 року). Київ : ВАІТЕ, 2020. С. 138–142

Слінько Т.М., Ткаченко Є.В. Право у сучасному політичному житті України. Монографія. Розділ «Право конституційної держави і критерій

конституційності актів державних органів». Наукове видання. К. Логос. 2020. 390 с. .

Слінько Т. М., Щербанюк О. В. Конституційна доктрина й доктрина судового прецеденту в конституційній юрисдикційній практиці (підрозділ 2.7. монографії). Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В. А. Журавель (заст. голови редкол.), Н. С. Кузнецова (заст. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2021. 680 с. С. 215–230

Слінько Т.М. Сучасний унітаризм: доктрина і практика: монографія. До 30-річчя незалежності України (підр. 1.1. *(у співавт.)*, 2.2 *(у співавт.)*, 3.3 *(у співавт.)*, 3.5 *(у співавт.)*) / Ю. С. Шемшученко, О. В. Батанов та ін.; відп. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: Вид-во "Юридична думка", 2021. 514 с.

Слінько Т.М. Вища освіта в умовах пандемії COVID-19 в Україні. Збірник матеріалів міжнародної конференції "Німецько-українські правовідносини під час Коронакризи". Гамбург. Том 4. 2021. С. 45-57. 89 с. (0.5 друк. арк.)
Слінько Т.М. Компетенція Федерального Конституційного Суду Німеччини та Конституційного Суду України: порівняльно-правовий аналіз. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2022. Серія Право. Випуск 73. Ч. 2. 223 с. С. 215-219 (0.5 друк. арк.)

Слінько Т.М. Повноваження конституційних судів по усуненню прогалин в законодавстві (аналіз судової практики). Право та державне управління. 2022. № 2 (0.5 друк. арк.)

Колісник В. П., Берченко Г. В., Слінько Т. М. Конституційна ідентичність як втілення установчої влади. Вісник Національної академії правових наук України. 2022. Т. 29. № 3. С. 69–88 (0.5 друк. арк.)

Тетяна Слінько. Сучасні загрози інформаційній безпеці країни та шляхи їх подолання. УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА. 2021. № 4. С. 77-84 (0.5 друк. арк.)

Slinko Tatiana, Makarov Mikhail. Dual citizenship in the context of Ukraine's European integration aspirations. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2022. №1. С. 144–151 (0.5 друк. арк.)

Тематика курсових робіт з конституційного права України та методичні рекомендації до їх написання для студентів 2 курсу денних факультетів (2012 р., електронне видання – 2016 р.)

Тематика курсових робіт з конституційного права України та методичні рекомендації до їх написання для студентів 2 курсу заочних факультетів (2012 р., електронне видання – 2016 р.)

Ткаченко Є. В. Щодо деяких аспектів розуміння категорії «влада» Форум права: Електронне видання. 2017. Вип. 5. URL: <http://forumprava.pp.ua/>

Ткаченко Є. В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навчальний посібник / Є. В. Ткаченко. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 315 с.

Ткаченко Є.В. Право конституційної держави і критерій конституційності актів державних органів. Право у сучасному політичному житті України. Монографія. Наукове видання. К. Логос. 2020. (у співавторстві з Слінько Т. М.).

Barabash Iu., Mokhonchuk B. The principle of the law-governed state in the constitutional doctrine of Ukraine. A new way to law. Collective monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. 162 p. (P. 45-61). Барабаш Ю.Г., Мохончук Б.С. Принцип правової держави в конституційній доктрині України. Новий шлях до права. Колективна монографія/ Кер. авт. колективу А.О. Селіванов. Київ. Логос 2021. 208 с.

Mokhonchuk, Bohdan & Romaniuk, Pavlo. (2019). Towards a Legal Framework That Protects Freedom of Expression in Electoral Processes. *Baltic Journal of European Studies*. 9. 43-62. DOI: <https://doi.org/10.1515/bjes-2019->

[0021](#) (особистий внесок – 0.7 друк. арк., журнал включено до баз SCOPUS, Web of Science, публікація проіндексована у 2020 році http://library.nlu.edu.ua/Biblioteka/sait/publ-1_2020.pdf).

Slinko T.M., Shestopal S., Lyubashits V.Y. The State and State Power: Theoretical and Methodological Dimensions of Conceptual Evolution. JOURNAL OF POLITICS AND LAW. T. 12, V. 5. 2019. P. 103-110 (0,5 друк. арк.) [Web of Science](#)

Slin'ko, Tetiana. Tkachenko, Yevhenii. Constitutional law and the constitutionality criterion of state bodies' acts. Wissenschaftlich-Praktischer Sammelband zum 10-jährigen Jubiläum der DUJV. 2020. Hamburg. Band 3. S. 70-90.

Slinko ,T., Uvarova O., Freedom of Expresson in Ukraine: (Non) sustainable Constitutional Tradition. Tallinn University of Technology (ISSN 2228-0588), Baltic Journal of European Studies, Vol.9, №3 (28), Autumn 2019. Pages: 25-42

Slinko ,T., Reznik, O., Kravchuk, M., Serohin, V., Streliaanyi, V. Use of Information and Communication Technologies in the Election Process: Ukrainian Realities and Foreign Experience. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues, 2021, 24(1), P. 1–7.

Tetiana Slinko, Tetiana Bukina, Ihor Kravchenko, Liudmyla Chupruna, Viktoriia Sychova. Analysis Of Gender Equality In Professional Activities. Laplage Em Revista Volume. 7 n. 2, 2021. P. 318-330. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202172737p.318-330>

Tetiana Slin'ko, Yevhenii Tkachenko. Ensuring Person's Language Rights in the Educational Sphere in Ukraine. Advances in Economics, Business and Management Research, volume 170 Proceedings of the International Conference on Economics, Law and Education Research (ELER 2021). 22 March 2021. P. 99-105. URL: <https://www.atlantis->

press.com/proceedings/eler21/125954391).DOI: <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210320.018>

Berchenko H., Slinko T., Tkachenko Ye., Kobryn V. Preliminary Judicial Control of Amendments to the Constitution: Comparative Study Access to Justice in Eastern Europe. 2022. № 4(16). P. 1-12 (0.3 друк. арк.)

Slinko T., Letnianchyn L., Bairachna L., Tkachenko Ye. The Rule of Law in the Legal Positions of the Constitutional Court of Ukraine. Access to Justice in Eastern Europe. 2022. № 1 (13). P. 165-177 (0.3 друк. арк.)

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду . URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: <https://ccu.gov.ua/http://www.ccu.gov.ua/> -

Офіційний веб-портал Адміністративного Суду України <http://www.vasu.gov.ua/> -

<http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.

Офіційний веб-портал Європейського Суду з прав людини URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>

Сайт Харківської правозахисної групи URL: <http://khpg.org/>

Сайт Української Гельсінської спілки з прав людини URL:

<https://helsinki.org.ua/articles/ukrajinska-hromadska-hrupa-spryyannya-vykonannyu-helsinskyh-uhod/>

Акти *acquis* ЄС, перекладені на українську мову URL:

<https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire>

Пошукова система нормативних актів ЄС URL: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри Конституційного права України. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=165:kafedra-konstitucijnogo-prava-ukraini&Itemid=151

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично й активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при вирішенні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні й самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/08/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки в навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції), а ноутбуки і планшети – для ведення конспектів лекцій і відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Фінансове право» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента до вивчення матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів або тестів.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість

балів за самостійну роботу – 8.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69

FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

